

Handläggare: Marita Sundell 08-508 36 205

Revidering av tillämpningsanvisningar från 2012-04-24

Tillämpningsanvisningar för kö- hanteringssystem inom äldreom- sorgens vård- och omsorgsboen- den

Innehållsförteckning

1. Valfrihet inom vård- och omsorgsboenden	3
2. Köhanteringssystem	3
2.1 Allmänt om köhanteringssystemet	3
2.2 Äldrenämndens ansvar för köhantering.....	3
2.3 Organisation för central köhantering.....	4
3. Lagstiftning	4
3.1 Biståndsbeslut om särskilt boende.....	4
3.2 Ej verkställda beslut.....	4
3.3 Sanktionsavgift	4
3.4 Verkställighet inom valfrihetssystem	4
3.5 Parboendegaranti.....	4
4. Handläggning vid ansökan om vård- och omsorgsboende	5
4.1 Ansökan och utredning	5
4.2 Information till den enskilde	5
4.3 Biståndsbeslut	5
4.4 Begäran om att verkställighet kan senareläggas.....	5
4.5 Information till privata utförare om kö	6
4.6 Vårdbehovsmätning	6
4.7 Ickevalsalternativ.....	6
5. Handläggning inom köhanteringssystemet.....	6
5.1 Registrering av önskat boende	6
5.2 Ansökan från enskild som vistas på sjukhus eller korttidsvård	6
5.3 Erbjudande om annat boende efter två månaders kötid.....	7
5.4 Om den enskilde tackar nej till erbjudande om lägenhet/plats.....	7
5.5 Förmedling av lediga lägenheter/platser	8
5.6 Besked från enskilde	8
5.7 Hyreskontrakt och inflyttning.....	8
5.8 Ledig plats ska ha förmedlats inom 7 dagar.....	8

1. Valfrihet inom vård- och omsorgsboenden

Från och med 1 juli 2008 gäller valfrihet inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden (exklusive servicehus, korttidsvård och profilboenden) i Stockholm stad. Valfrihetssystemet innebär att den enskilde som beviljats vård- och omsorgsboende ska kunna välja var han/hon vill bo. Valet gäller alla vård- och omsorgsboenden som ingår i valfrihetssystemet dvs. stadens egna boenden och privata boenden, inom staden och i övriga länet, som staden efter upphandling tecknat avtal med. Den enskilde som har ett biståndsbeslut om vård- och omsorgsboende har också möjlighet att ställa sig i kö till önskat boende i väntan på ledig plats.

Valfriheten gäller vård- och omsorgsboende i enlighet med biståndsbeslut. Detta innebär t.ex. att om behovet avser en speciell kompetens eller omsorg så begränsas valmöjligheten till de vårdgivare som erbjuder detta. Valfriheten påverkar inte kvarboendepincipen som innebär att den enskilde ska kunna bo kvar på boendet till livets slut.

För att möjliggöra valfrihet i vård- och omsorgsboenden finns ett köhanteringssystem där alla vård- och omsorgsboenden inom valfrihetssystemet ingår. Tillämpningsanvisningarna för valfrihetssystemet anger vilka regler som gäller för köhanteringssystemet med beaktande av gällande lagstiftning.

2. Köhanteringssystem

2.1 Allmänt om köhanteringssystemet

Köhanteringssystemet administreras i stadens sociala system. Samtliga vård- och omsorgsboenden som ingår i valfrihetssystemet finns registrerade i köhanteringssystemet. Ett boende kan ha flera köer beroende på om det finns olika kategorier av boende, t.ex. sjukhem och gruppboende för dementa. Däremot finns bara en kö per kategori vilket innebär att flera enheter inom boendet kan ha samma kö. Det finns ingen begränsning på hur många personer som kan stå i kö till ett boende.

För att kunna ställa sig i kö till boenden som ingår i valfrihetssystemet ska den enskilde ha ett biståndsbeslut om vård- och omsorgsboende som beslutats av Stockholms stad.

2.2 Äldrenämndens ansvar för köhantering

Äldrenämnden ansvarar för att förvalta, underhålla och följa upp de valfrihetssystem som införts avseende äldreomsorg. I detta ingår köhanteringssystem för vård- och omsorgsboenden. Äldreförvaltningen ansvarar för tillämpning av valfrihetssystemen där köhanteringssystemet är ett administrativt verktyg för att hantera köer och förmedling av lediga platser till vård- och omsorgsboenden.

2.3 Organisation för central köhantering.

Den centrala köhanteringen är organisatoriskt placerad på äldreförvaltningens avdelning Stockholms Trygghetsjour. De administrerar köerna inom valfrihetssystemet i samarbete med beställarna i respektive stadsdel. Kösamordningen organiseras internt i fyra ansvarsområden enligt de fyra regionerna; Västerort, Innerstaden, Östra söderort och Västra söderort.

3. Lagstiftning

3.1 Biståndsbeslut om särskilt boende

Kommunen ska enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL, inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd, 5 kap. 5 § SoL. Biståndsbeslut om särskilt boende fattas enligt 4 kap. 1 § eller 2 kap. 3 § SoL.

3.2 Ej verkställda beslut

Sedan 1 juli 2006 är kommunerna skyldiga att anmäla beslut som inte verkställts inom tre månader från beslut samt beslut där verkställighet avbrutits och inte återupptagits inom tre månader till Socialstyrelsen och stadens revisorer, 16 kap. 6 f-h §, SoL. I Stockholms stad åligger detta ansvar respektive stadsdelsnämnd. Stadsdelsnämnderna ska också till kommunfullmäktige kvartalsvis redovisa en statistik sammanställning av ej verkställda beslut enligt ovan.

3.3 Sanktionsavgift

En kommun som inte inom skälig tid tillhandahåller bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL som någon är berättigad till enligt beslut av kommunen kan åläggas att betala särskild avgift, 16 kap. 6 a- e §, SoL. Detsamma gäller om kommunen inte inom skälig tid på nytt tillhandahåller biståndet efter det att verkställighet avbrutits. Beslut om sanktionsavgift fattas av domstol (länsrätten) efter anmälan från Socialstyrelsen. Vad som är skälig tid avgörs av domstolen från fall till fall. Tidsgränsen om tre månader för anmälan är inte av avgörande betydelse för denna bedömning.

3.4 Verkställighet inom valfrihetssystem

Enligt 16 kap 3 §, SoL kan, på den sökandes begäran, verkställighet av beslut om bistånd enligt 4 kap. 1 §, SoL senareläggas om verkställandet sker inom ett valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem, lag (2008:965).

3.5 Parboendegaranti

Parboendegaranti i Stockholms stad innebär att även makar med olika omvårdnadsbehov ska ges möjlighet att bo tillsammans. Parboendegarantin gäller för makar/registerade partners/sambor. Med parboende avses boende i samma rum, lägenhet eller inom samma boende/byggnad. Se vidare i ”Anvisningar för tillämpning av bestämmelsen om äldre människors rätt att bo tillsammans i särskilt boende”, Dnr: 501-102/2013.

4. Handläggning vid ansökan om vård- och omsorgsboende

4.1 Ansökan och utredning

Ett beslut om vård- och omsorgsboende ska föregås av en ansökan från den enskilde eller dennes ombud samt av en behovsutredning, se riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen (Dnr 105-273/2009) samt riktlinjer för handläggning och dokumentation inom socialtjänsten (Dnr 410-1108/2001).

4.2 Information till den enskilde

I samband med att den enskilde ansöker om vård- och omsorgsboende ska denne få en informationsfolder som bl.a. beskriver handlägningsprocessen, hur man överklagar, information om valfrihetssystemet m.m.

Rätt att välja boende

I samband med att den enskilde beviljas bistånd i form av vård- och omsorgsboende ska biståndshandläggaren informera om rätten att välja boende och möjligheten att ställa sig i kö till önskat boende. Biståndshandläggaren ska vara den enskilde behjälplig med den information som krävs för att den enskilde ska kunna göra ett aktivt val av boende. Biståndshandläggaren ska kunna lämna skriftlig information om de boenden som kan vara aktuella för den enskilde och att de har möjlighet att besöka boenden innan de gör sina val. Den enskilde ska även informeras om att information om alla boenden inom valfrihetssystemet också finns att tillgå på "Jämför Service" på Stockholms stads hemsida.

Annan information

Biståndshandläggaren ska också informera den enskilde om vilka regler som gäller för valfrihetssystemet och köhanteringssystemet inom vård- och omsorgsboenden. Exempel på sådan information är hur förmedling av lediga platser sker, att den enskilde ska erbjudas alternativ till önskade boenden varannan månad, regler för svarstid respektive inflyttningstid, vad som händer om den enskilde tackar nej till erbjudande om plats etc.

4.3 Biståndsbeslut

I biståndsbeslutet ska framgå att den enskilde ges bifall till ansökan om vård- och omsorgsboende samt vilken form av vård- och omsorgsboende den enskilde bedöms vara i behov av. I det följebrev som bifogas biståndsbeslutet ska framgå vilket boende/vilka boenden den enskilt valt att ställa sig i kö till, i det fall den enskildes val inte kan tillgodoses omedelbart. Vidare ska framgå vilken plats den enskilde har i respektive kö.

4.4 Begäran om att verkställighet kan senareläggas

Om den enskilde önskar sig till endast **ett** specifikt boende ska detta dokumenteras i den enskildes sociala dokumentation. I samband med denna begäran kan den enskilde också

ange om denne inte vill erbjudas alternativa likvärdiga boenden i avvaktan på önskat boende.

4.5 Information till privata utförare om kö

Privata utförare ska kontinuerligt få information om aktuell kö. Utföraren ska även kunna få kontaktuppgifter till de tre personer som står först i kön för att kunna ta kontakt med den enskilde och/eller dennes närstående för att på så sätt förbereda för en eventuell kommande flytt till boendet. Utföraren ansvarar för att meddela köhandläggaren när ledig plats uppkommer.

4.6 Vårdbehovsmätning

I samband med att den enskilde beviljats ett särskilt boende ska biståndshandläggaren göra en vårdbehovsmätning för att fastställa ersättning till utföraren, se rutiner för vårdbehovsmätning (Dnr 105-270/2007).

4.7 Ickevalsalternativ

I enlighet med LOV ska det finnas ett ickevalsalternativ för de personer som inte kan eller inte vill välja boende. Kommunfullmäktige har beslutat att ickevalsalternativ för vård och omsorgsboende ska utgöras av närhetsprincipen, dvs. det boende som ligger närmast den enskildes ordinära boende, oavsett regiform, ska utgöra ickevalsalternativ. I det fall den enskilde inte kan eller vill välja kommer denne att hänvisas till det närmaste boende som motsvarar den enskildes behov och som vid aktuellt tillfälle har en ledig plats.

5. Handläggning inom köhanteringssystemet

5.1 Registrering av önskat boende

När den enskilde valt boende registrerar biståndshandläggaren detta i köhanteringssystemet i Paraplysystemet. Den enskilde kan välja att stå i kö till tre olika boenden samtidigt. Om det inte genast finns en ledig lägenhet att tillgå på något av de boenden den enskilde valt ska den enskilde alltid erbjudas ett alternativt likvärdigt boende där ledig plats finns. Om inte den enskilde önskar annat ska, precis som när det gäller ickevalsalternativet, närhetsprincipen tillämpas, dvs. det boende som ligger närmast den enskildes ordinära boende, oavsett regiform, och som motsvarar den enskildes behov ska erbjudas som alternativt likvärdigt boende.

Även om den enskilde accepterar det alternativa boende som erbjuds kan han/hon välja att stå kvar i kö till valt boende/valda boenden. Den enskilde har också alltid möjlighet att byta kö i efterhand.

5.2 Ansökan från enskild som vistas på sjukhus eller korttidsvård

Den enskilde som befinner sig på sjukhus eller korttidsvård och inte genast kan erbjudas lägenhet/plats på valt boende ska erbjudas ett alternativt likvärdigt boende. Även om den

enskilde accepterar det alternativa boende som erbjuds kan han/hon välja att stå kvar i kö till valt boende/valda boenden. Den enskilde kan dock inte välja att vänta på valt boende på sjukhus eller på korttidsboendet.

5.3 Erbjudande om annat boende efter två månaders kötid

Om den enskilde valt att vänta på önskat boende men inte kunnat erbjudas en plats där inom två månader ska han/hon återigen erbjudas ett annat likvärdigt boende. Detta för att beslutet om särskilt boende ska följas upp och kunna verkställas inom skäligen tid. Så länge beslutet inte är verkställt och den enskildes ansökan fortfarande gäller, ska den enskilde kontinuerligt kontaktas och minst varannan månad erbjudas ett alternativt boende.

Den enskilde kan fortsätta att köa till önskat boende även om han/hon accepterar det alternativa boende som erbjuds.

5.4 Om den enskilde tackar nej till erbjudande om lägenhet/plats

Om den enskilde tackar nej till ett erbjudande om boende ska detta dokumenteras i den enskildes personakt av ansvarig biståndshandläggare. Av dokumentationen ska framgå datum för erbjudande, vilket boende den enskilde erbjudits, om det erbjudna boendet motsvarar den enskildes behov av vård och omsorg och skälet till att den enskilde tackat nej. Det ska också dokumenteras att den enskilde har informerats om aktuell kötid till önskat boende/boenden. Vidare ska det av dokumentationen framgå hur den enskildes behov av vård och omsorg tillgodoses under tiden beslutet om vård- och omsorgsboende inte verkställts.

Den som bor i ordinärt boende

- Den som bor i ordinärt boende och tackar ja till erbjuden lägenhet i ett av de tre valda boendena stryks därmed ur de två andra köerna. Den enskilde ska informeras om detta.
- I de fall den enskilde tackar nej till ett erbjudande i ett boende som han/hon valt att stå i kö till, förlorar han/hon sin plats i den aktuella kön men står kvar i eventuella andra köer.
- Om den enskilde tackat nej till erbjuden önskad bostad ett flertal gånger kontakter biståndshandläggaren den enskilde med frågan om återtagande av ansökan om plats i särskilt boende.

Den som bor i särskilt boende

- Om den som bor i särskilt boende men står i kö för annat boende tackar nej till erbjudande om lägenhet i önskat boende informeras om att han/hon stryks ur kön och ombuds återkomma om önskan om flyttning uppkommer igen.

Varje erbjudande som den enskilde får ska dokumenteras enligt ovan. En gång per år ska den enskilde, i en skriftlig förfrågan från stadsdelsförvaltningen, aktualisera sin plats i

kön. Ett beslut om bifall till vård- och omsorgsboende som inte verkställts kan endast avslutas om den enskilde själv återtar sin ansökan. Att den enskilde tackar nej till erbjudanden om boende är inte ett skäl för att avsluta ärendet.

5.5 Förmedling av lediga lägenheter/platser

Lediga lägenheter/platser förmedlas i huvudsak efter kötid. Särskild hänsyn ska dock tas när det gäller personer som behöver byta boendeform inom ett boende med flera boendeformer, t.ex. servicehus och vård- och omsorgsboende. Den sökande erbjuds då första lediga plats/lägenhet på den sökta boendeenheten. Särskild hänsyn ska också tas till makar/registrerade partners/sambor när den ena makan/maken redan bor i särskilt boende och även den andra maken beviljas bistånd med särskilt boende. Detta förutsatt att det valda boendet kan erbjuda den vård- och omsorg som krävs.

Om den enskildes behov är av akut karaktär ska den enskilde erbjudas en plats på annat likvärdigt boende där den enskildes behov kan tillgodoses i väntan på en ledig plats på önskat boende. Om inte den enskilde önskar annat ska, precis som när det gäller ickevalsalternativet, närhetsprincipen tillämpas, dvs. det boende som ligger närmast den enskildes ordinära boende, oavsett regiform, och som motsvarar den enskildes behov ska erbjudas som alternativt likvärdigt boende.

När en utförare meddelat att de har en ledig plats är det köhandläggaren som kontaktar den person som står först i kön. Köhandläggaren informerar ansvarig biståndshandläggare som dokumenterar i den enskildes personakt att den enskilde fått ett erbjudande

5.6 Besked från enskilde

Den enskilde ska inom tre kalenderdagar lämna besked till köhandläggaren om han/hon accepterar erbjuden lägenhet/plats. Infaller sista svarsdag på en helg inväntas nästa efterföljande vardag. Om den enskilde tackar ja till erbjudandet meddelar köhandläggaren den aktuella utföraren. Köhandläggaren informerar också ansvarig biståndshandläggare som skickar en beställning till utföraren.

Om den enskilde tackar nej till erbjudandet meddelar köhandläggaren ansvarig biståndshandläggare detta som dokumenterar i den enskildes personakt, se avsnitt 5.4. Köhandläggaren kontaktar nästa person i kön som erbjuds den lediga lägenheten/platsen.

5.7 Hyreskontrakt och inflyttning

När en ledig plats erbjuds den som står först i kön, har denne tre dagar på sig att tacka ja till platsen. Hyreskontrakt ska tecknas inom fyra dagar efter det att den enskilde tackat ja och inflyttning ska ske sju dagar efter att den enskilde tackat ja.

5.8 Ledig plats ska ha förmedlats inom 7 dagar

Om inte staden förmedlat den lediga platsen, dvs. meddelat utföraren att någon tackat ja till platsen, inom 7 dagar från det att platsen ledigförklarats från utföraren till köhandlägg-

garen kan utföraren sälja platsen till annan kommun. När det gäller entreprenader krävs godkännande från ansvarig stadsdelsförvaltning.

#